

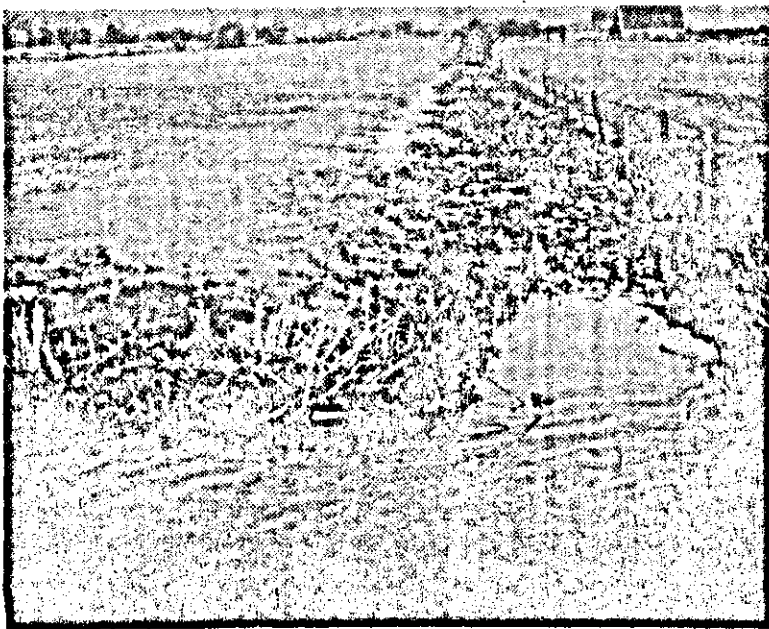
Ontwatering van grasland is een belangrijke zaak

Kan veldperiode met weken verlengen

In Nederland ligt het grasland van oudsher op de natste gronden. De vraag wordt dan ook wel eens gesteld, waarom er nu zoveel gepraat wordt over de ontwatering van grasland, terwijl dat vroeger veel minder gebeurde. De reden dat er nu veel meer aandacht aan de ontwatering moet worden besteed is, dat er op de bedrijven in vergelijking met bijv. vóór de oorlog, veel is veranderd.

In de eerste plaats is de graslandproductie sterk toegenomen. Deze produktieverhoging was mogelijk door een zwaardere bemesting, vooral met stikstof. Door deze zwaardere bemesting en de betere verzorging van het grasland is de groei van de betere grassen, waarvan de beworteling minder sterk zodevormend is, bevorderd. Hierdoor is de draagkracht die vroeger op veel natte graslanden al niet zo best was, nog slechter geworden. Aan de andere kant worden veel zwaardere eisen aan de draagkracht gesteld dan vroeger omdat de veebezetting veel groter en de beweiding intensiever is. Bovendien heeft ook op de graslandbedrijven de mechanisatie zijn intrede gedaan. Deze mechanisatie stelt hogere eisen aan de bereikbaarheid van de grond. Onvoldoende ontwaterd grasland wordt gemakkelijk stuk gereden.

Op grasland is dan ook een diepere ontwatering vooral gewenst om de draagkracht van de grond te verbeteren. Dit levert een groot aantal voordelen op. Het begint al in het voorjaar. Doordat de grond eerder droog is kan de kunstmest vroeger machinaal worden gestrooid en kunnen de dieren vroeger naar buiten. De beweidingperiode kan hierdoor gemakkelijk 14 dagen vervroegd worden. Dit voordeel herhaalt zich nog eens in het najaar. In de natte perioden die in de nazomer in Nederland nu eenmaal veel voorkomen wordt op slecht ontwaterd grasland veel gras vertrappt en de dieren moeten veel vroeger weer op stal. Is de ontwatering in orde, dan wordt de beweidingperiode in het najaar met enkele we-

Zo moet het niet.

ken verlengd. Al met al komt het er op neer dat door de ontwatering van grasland in orde te maken, de weideperiode in bepaalde jaren 4 tot 6 weken wordt verlengd.

Goed ontwaterd grasland geeft ook betere mogelijkheden tot het winnen van goed wintervoer. Slecht ontwaterde graslanden zijn na regen veel langer niet toegankelijk. Indien de percelen maairijp zijn of als er andere oogstwerkzaamheden moeten gebeuren, kan dit dan niet doorgaan, wat de kwaliteit en smakelijkheid van het te winnen voor niet ten goede komt. Wegens de betere bereikbaarheid van goed ontwaterd grasland worden de mogelijkheden van transport en allerlei veldwerkzaamheden sterk vergroot.

Grasland dat vertrappt is moet zich herstellen. Het produktievermogen van een vertrapte zode is dan ook lager. Bovendien krijgen onkruiden en slechte grassen een goede kans. Een perceel dat in het najaar ernstig is vertrappt, geeft in het volgende voorjaar aanzienlijk lagere opbrengsten zoals uit een onderzoek van de heer Van der Schaaf (Instituut voor Bewaring en Verwerking van Landbouwprodukten) is gebleken. Behalve de netto-productie wordt dus ook de bruto-productie beïnvloed. Ook de kwaliteit van het grasbestand neemt af.

Op goed ontwaterd grasland blijft het vee ook gezonder. De kans op besmetting met leverbot is aanzienlijk kleiner.

Samenvattend kunnen wij dus zeggen, dat op goed ontwaterd grasland een verdere intensivering en mechanisatie mogelijk is en dat dit geheel de netto-in-

komsten van het graslandbedrijf vergroot.

Blijkens een onderzoek van de heer Schothorst (I.C.W.) is de gemiddelde netto-opbrengstderiving door een onvoldoende ontwatering op grasland plm. 15 pct. Dit betekent dus in feite per 10 ha een verlies van 1,5 ha of wel plm. 3 koeien minder. Op vele bedrijven is de schade echter groter.

Nu kunnen de oorzaken van een slechte ontwatering verschillend zijn. In de zandgebieden kan het een gevolg zijn van een onvoldoende capaciteit van de hoofdafvoer of het ontbreken van een bemalingsinstallatie. In veen en dunne klei of veengebieden is het gemiddelde polderpeil in Nederland plm. 90 cm onder het maaiveld. De reden van deze hoge waterstanden moet worden gezocht in de angst voor inklinking en schade aan gebouwen als gevolg van het verrotten van de houten paalfunderingen. Op veengronden is het van belang te streven naar een goede waterbeheersing d.w.z. in natte perioden tijdigere verlaging van het peil en opvoeren hiervan in drogere perioden.

Aan de verbetering van de capaciteit van de hoofdafvoer en verlaging van het polderpeil kan de individuele boer weinig doen. De verbetering is een gemeenschappelijk belang voor de boeren. Door goed overleg met waterschap en polderbestuur kan veel worden bereikt.

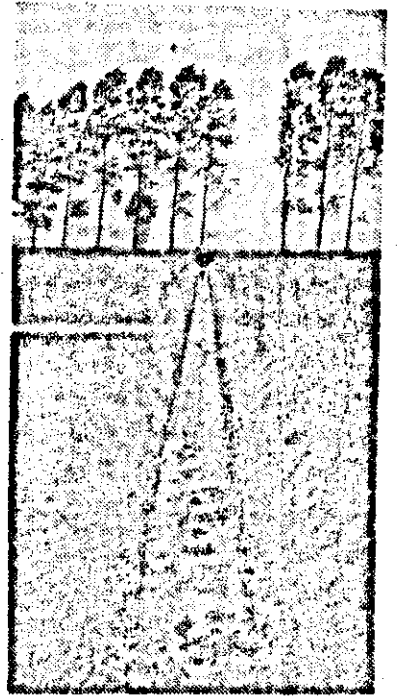
Bij een algehele aanpak van de ontwatering in een waterschap zullen altijd wel enkele bedrijven zo ongunstig liggen dat het aangehouden peil voor deze bedrijven ongunstig blijkt. In die gevallen kan een onderbemaling

uitkomst bieden. In een ander artikel zal meer uitvoerig op de onderbemaling worden ingegaan.

Vooraf in zandgebieden is te nat grasland echter dikwijls een gevolg van het feit, dat de ontwatering van het bedrijf of van een perceel niet in orde is. Op vele bedrijven zijn de sloten te klein en te ondiep. Het lijken meer greppels dan sloten. Een goede sloot moet een bodem hebben van minstens 0,5 m breedte. Bij het maken van de sloten moet men er voor oppassen dat het talud niet te steil is. Een te steil talud stort te snel in. Op kleigronden mag de taludhelling 1 op 1 zijn, maar op zand- en veengronden moet de helling 1 op 1½ zijn. Een sloot moet minstens 1 m diep zijn.

Ook moet gezorgd worden voor een taludbescherming als er gevaar bestaat dat loopzand of bagger kan inspoelen. Sloten moeten ook goed worden onderhouden. Een goede sloot die nagenoeg dicht gegroeid is, heeft dezelfde waarde als een slechte sloot. Een volggegroeide sloot voert het water onvoldoende snel af met als gevolg dat het slootpeil veel te hoog oploopt. Maar ook wanneer de sloten in orde zijn, kunnen sommige graslandpercelen of gedeelten ervan nog te nat zijn. De vroegheid in verband met het gebruik van een perceel wordt bepaald door de natste plekken. Voor deze natte percelen of stukken van percelen zijn aanvullende maatregelen nodig. Al te snel wordt hierbij gedacht aan begreppeling. Greppels voeren echter alleen maar oppervlaktewater af en hebben maar een gering effect op een werkelijke verlaging van de grondwaterstand.

Greppels geven bovendien landverlies en zijn lastig bij de mechanisatie. Bovendien zijn zij de haarden voor de leverbotslakken. Verder vragen zij veel onderhoud. Als het kan moet begreppeling niet worden toegepast en verdient drainage de voorkeur. Drainage is mogelijk op alle percelen met een slootwaterstand van meer dan 70 à 80 cm beneden maaiveld. Voorwaarde is verder, dat de ondergrond goed doorlatend is en er hoog in het profiel geen ondoorlatende laag zit. Bij voorkeur geen drainage aanleggen als de grond nat is. Indien mogelijk moet men een droge periode afwachten. Veel drainages die onder natte omstandigheden zijn aangelegd blijken naderhand onvoldoende te werken. Ook de keuze van het materiaal is belangrijk. Bezuinigen op materiaal wordt later dikwijls duur betaald. Aarden buizen verdienen de voorkeur boven plastic buizen op gronden die lemig of fijnzandig zijn. Op veengronden en kleigronden met slappe ondergrond verdienen plastic buizen met een diameter van tenminste 5 cm de voorkeur omdat aarden buizen op deze gronden gaan verzakken. Glasvliesomhulling moet worden afgeraden in alle gevallen dat het niet heel zeker is dat de drainslurf goed doorlatend is. Dit

Een goede sloot.

betekent, dat men het beter niet kan gebruiken.

Tot slot nog twee opmerkingen. Wanneer de ontwatering door goede sloten al of niet aangevuld met drainage in orde is gemaakt, moet die ook worden onderhouden. De tijd, besteed aan onderhoud, wordt goed betaald. Verder moet men nooit vergeten dat in het algemeen bij ontwatering geldt „goedkoop is duurkoop”. Beter wat duurder met goed resultaat dan goedkoop met geen resultaat.

ir. Ch. H. Henkens,
RLC voor Bodem- en
Bemestingsvraagstukken

Bewerking van aardappelland

hebben door hun grotere rijnsnelheid een grote dagcapaciteit, wat vooral gecombineerd met de grote werkbreedte van bijvoorbeeld de „Hydromat” het geval is, maar de bewerking geschiedt minder intensief dan met de aangedreven werktuigen. Dit zal in veel gevallen een tweede bewerking nodig maken, terwijl ook dan nog meer aandacht zal moeten worden besteed aan het naderhand intensiever bewerken van de grond tussen de rijen. Het zal echter duidelijk zijn dat de investering voor deze getrokken werktuigen lager kan zijn, terwijl het onderhoud uiteraard eenvoudiger en vooral goedkoper zal uitvallen.

Resumerende kan worden geconstateerd dat er momenteel voor de aardappelteler goede grondbewerkings- werktuigen beschikbaar zijn, waarbij het vooral van de grondsoort en de cultuurtoestand zal afhangen welk type het beste kan worden gekozen. Hierbij dient men welbewust uit te gaan van de te volgen werkwijze, namelijk of men van plan is vóór het poten de nodige hoeveelheid losse grond te verkrijgen of dat men deze naderhand denkt los te maken tijdens het opbouwen van de ruggen.

H. Scherings

Eigen mechanisatie

lastig bij het melken van grote eenheden wordt zeker verminderd stroommeter waardoor het uitzijn van de koe duidelijk is waar te nemen.

Bij het voeren is de volledige mechanisatie wel bekend maar dooreengenomen zeker niet erg aantrekkelijk. Bij het gebruik van voerkarren van krachtvoer is wel een tendens merkbaar naar mechanische dosering.

Bij de pluimveehouderij is het machinaal voeren gemeengoed. Dit in tegenstelling tot het voeren van mestvarkens. De besparingen die daar te bereiken zijn — vergeleken met een doelmatige wijze van voeren in handwerk — is niet groot. De verhouding komt wel iets anders te liggen als de mechanisatie en het gebouw geheel op elkaar zijn aangepast. Hierdoor kan een duidelijke ruimtebesparing worden verkregen.

Het machinaal rapen van eieren met een zogenaamde verzamelmant gaat slechts langzaam verder. Een stap verder komen we als de eieren ook meteen zouden kunnen worden ingepakt. Hiervoor zijn wel grote eenheden nodig.

De aandacht voor de mechanisatie en andere technische verbeteringen voor de veehouderij zullen doorgaans voor a meer opbrengen dan een mechanisatie voor het veldwerk. De reden is voor de hand liggend. De technische hulpmiddelen worden vrijwel dagelijks gebruikt.

Grondontsmetting op kleigronden

Introductie via O & S-fonds

Zoals bekend — aldus ir. M. Heuver, rijkslandbouwconsulent voor Plantenziekten, onlangs in een radiopraatje — is het beleid inzake de bestrijding en voorkoming van aardappelmoesheid ingrijpend gewijzigd. Deze veranderingen waren noodzakelijk om verdere uitbreiding van deze ziekte, vooral ook gezien onze grote belangen voor de (aarpel) export, tegen te gaan. Zij werden echter mede mogelijk gemaakt doordat naast vruchtwisselingsmaatregelen thans ook resistente aardappelrassen en grondontsmetting voor de bestrijding kunnen worden ingeschakeld. Dit nieuwe beleid zal met ingang van 1 januari 1973 volledig inwerking treden.

In de fabrieksaarappeltelende gebieden in het Noorosten van

het land heeft zowel de teelt van resistente rassen alsmede de grondontsmetting reeds volop ingang in de praktijk gevonden. Voor de consumptieteelt zijn momenteel nog weinig geschikte resistente aardappelrassen beschikbaar. Ook de grondontsmetting wordt tot nu toe op kleigronden niet of nauwelijks toegepast. Toch kan deze werkwijze ook hier de komende jaren van belang worden. Wil men in de consumptie- en pootgoedtelende gebieden na 1 januari 1973 een 1 op 3 teelt met vatbare aardappelrassen handhaven, dan zal het noodzakelijk zijn daarbij preventief grondontsmetting in te schakelen.

In proeven, die tot nu toe werden uitgevoerd, is gebleken dat onder gunstige omstandigheden

ook op kleigronden zonder nadere gevolgen voor de structuur van de grond, een goede aantjesbestrijding kan worden verkregen. Om de praktijk sneller met deze techniek vertrouwd te maken, zal voortdurend in 1973 de grondontsmetting voor een 1 op 3 teelt met vatbare rassen verplicht wordt, deze nieuwe werkwijze via een bijdrage uit het O- en S-Fonds in de praktijk worden geïntroduceerd.

Dit geldt in de eerste plaats voor enkele kleigebieden met een belangrijke aardappelteelt waar men de grondontsmetting niet of nauwelijks kent, n.l. Noordelijk Friesland, Noor-Groningen, Noord-Holland (+ Wieringermeer), de IJsselmeerpolders en het Zuidwestelijk zeekleigebied.

Ook op zandgrond in Oost-Brabant en Noord-Limburg zal subsidiëring van de grondontsmetting in principe mogelijk zijn.

Het is de bedoeling om gedurende drie jaar voor maximaal 550 ha per jaar een subsidie van f250 per ha te geven op het ontsmetten van de grond. Daarnaast zal in enkele gevallen ook op een ontsmettingsmachine een subsidie worden gegeven.

Aanvragen voor ontsmettingen in dit jaar moeten zo spoedig mogelijk worden ingediend bij de hoofdingenieur-directeuren van de agrarische bedrijfsontwikkeling (rijkslandbouwvoorklichting). Voor nadere inlichtingen kan men zich wenden tot de Landbouwvoorlichtingsdienst, de districtskantoren van de Plantenziektenkundige Dienst of de Gewestelijke Keuringsdiensten van de N.A.K.

Purol brengt
in de huid gezondheid en zuiverheid